

..... Imię i nazwisko ucznia
..... Pełna nazwa szkoły
.....

Maksymalna liczba punktów	40
Uzyskana liczba punktów	

**KONKURS HISTORYCZNY
DLA UCZNIÓW SZKOŁY PODSTAWOWEJ
ZESTAW ZADAŃ KONKURSOWYCH
ROK SZKOLNY 2023/2024**

ETAP DRUGI

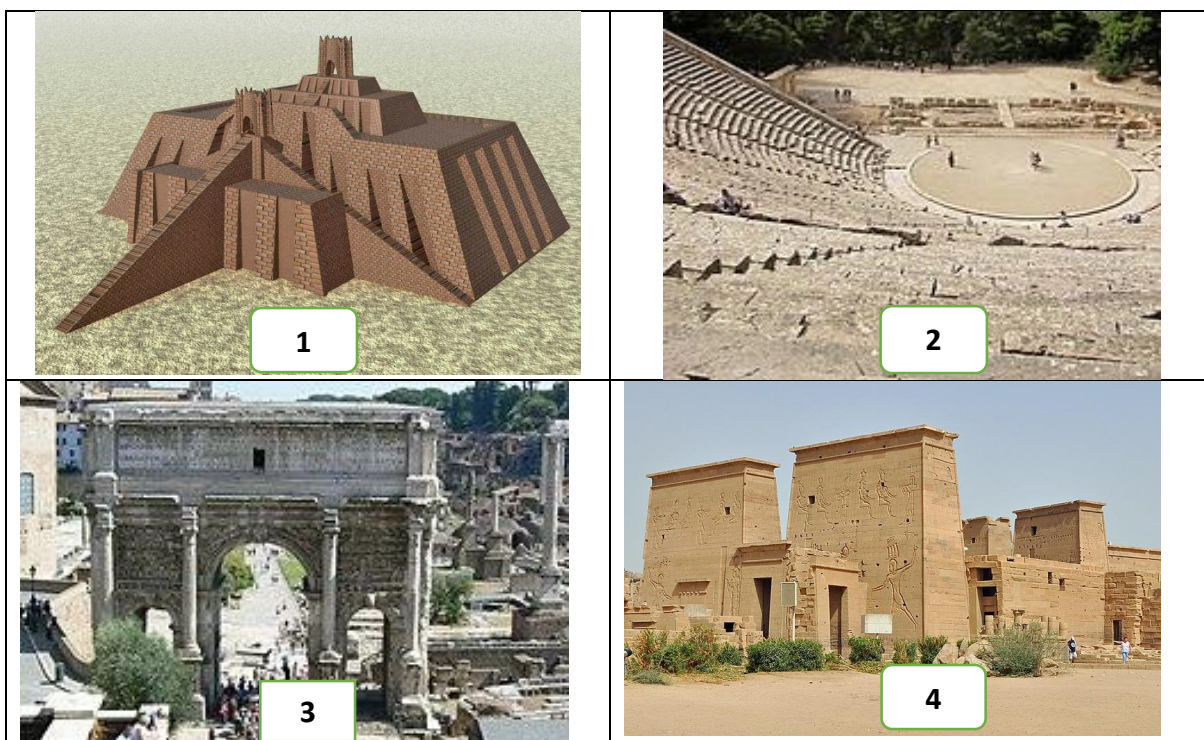
Instrukcja dla ucznia

1. Na rozwiązanie wszystkich zadań masz 90 minut.
2. Zestaw konkursowy zawiera 20 zadań.
3. Przed rozpoczęciem pracy sprawdź, czy zestaw zadań jest kompletny. Jeżeli zauważysz usterki, zgłoś je Komisji Konkursowej.
4. Zadania czytaj uważnie i ze zrozumieniem.
5. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Rozwiązania zapisane ołówkiem nie będą oceniane.
6. Pamiętaj, że zaznaczenie większej ilości odpowiedzi, niż wymagana w poleceniu, skutkuje nieprzyznaniem punktów za zadanie.
7. Nie używaj korektora i długopisu ścieralnego. W przypadku błędu przekreśl wyraźnie niepoprawną odpowiedź i zapisz obok właściwą.
8. W nawiasach obok numerów zadań podano maksymalną liczbę punktów możliwych do uzyskania za dane zadanie.

POWODZENIA!

Zadanie 1. (2 punkty)

Zaprezentowane niżej obiekty architektoniczne są wytworem różnych cywilizacji starożytnych. Zaznacz znak X przy dwóch poprawnych sformułowaniach.

Na podstawie: domena publiczna

Wszystkie przedstawione na ilustracjach obiekty powstały na terenie starożytnej Europy.	
Obiekty oznaczone numerami 1 i 4 pełniły w przeszłości funkcje religijne.	
Osiągnięciem najstarszej ze znanych nam cywilizacji jest budowla oznaczona numerem 1.	
Na ilustracji nr 4 przedstawiono fragment teatru greckiego.	

Liczba punktów
..... /2

Zadanie 2. (2 punkty)

Podkreśl dwa pojęcia, które odnoszą się wyłącznie do ustroju starożytnego Rzymu.

ostracyzm, zgromadzenie ludowe, strateg, trybun ludowy, senator, demagog, tyran, sędzia, obywatel, polis, monarchia despotyczna, rada

Liczba punktów
..... /2

Zadanie 3. (2 punkty)

Spośród poniższych wydarzeń zaznacz cyframi 1 – najwcześniejsze, 6 – najpóźniejsze. Nie musisz uzupełniać całej kolejności chronologicznej.

Wydarzenie	Odpowiedź
Utworzenie cesarstwa bizantyjskiego przez Teodozjusza Wielkiego.	
Chrzest państwa Franków.	
Powstanie kodeksu prawa cesarza Justyniana.	
Powstanie Rzeszy Niemieckiej.	
Przewrót Odoakra i upadek cesarstwa zachodniorzymskiego.	
Koronacja Karola Wielkiego na cesarza.	

Liczba punktów
..... /2

Zadanie 4. (2 punkty)

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i odpowiedz na zawarte pod nim polecenia.

Adalberon, biskup Laon, o trzech stanach

Spółczeństwo wiernych tworzy jedno jedyne ciało, ale państwo składa się z trzech ciał. Prawo ludzkie odróżnia dwie klasy: [feudałowie] i poddani, bowiem nie są tym samym prawem rządzeni [...]. Ci pierwsi są wojownikami, opiekunami kościołów, są obrońcami ludzi, wielkich i małych, wszystkich, a równocześnie i siebie, zapewniając bezpieczeństwo. Inną klasą jest klasa poddanych: to nieszczęśliwe plemię cokolwiek ma – ma za cenę swojego trudu. Któż by zdołał, z liczydłem w ręku, obrachować starania, jakimi są zajęci poddani, ich długie marsze, ich ciężką pracę? Poddani dostarczają wszystkim wszystkiego: pieniędzy, odzienia, pożywienia; człowiek wolny nie mógłby żyć bez poddanych [...]. Dom Boży uważamy za jeden, jest więc podzielony na trzy części: jedni modlą się, drudzy walczą, inni wreszcie pracują. Te trzy części, współżyjące ze sobą, nie cierpią na tym rozdziale, usługi przy jednych świadczone są warunkiem działania części pozostałych; każda po kolei podejmuje się ulżyć całości. I tym sposobem ta troista całość jest jednak jednolita [...].

Na podstawie: Adalberon, biskup Laon, o trzech stanach. Cyt. za: zpe.gov.pl

A. Wymień nazwę epoki historycznej, do której odnosi się zacytowany opis.

.....

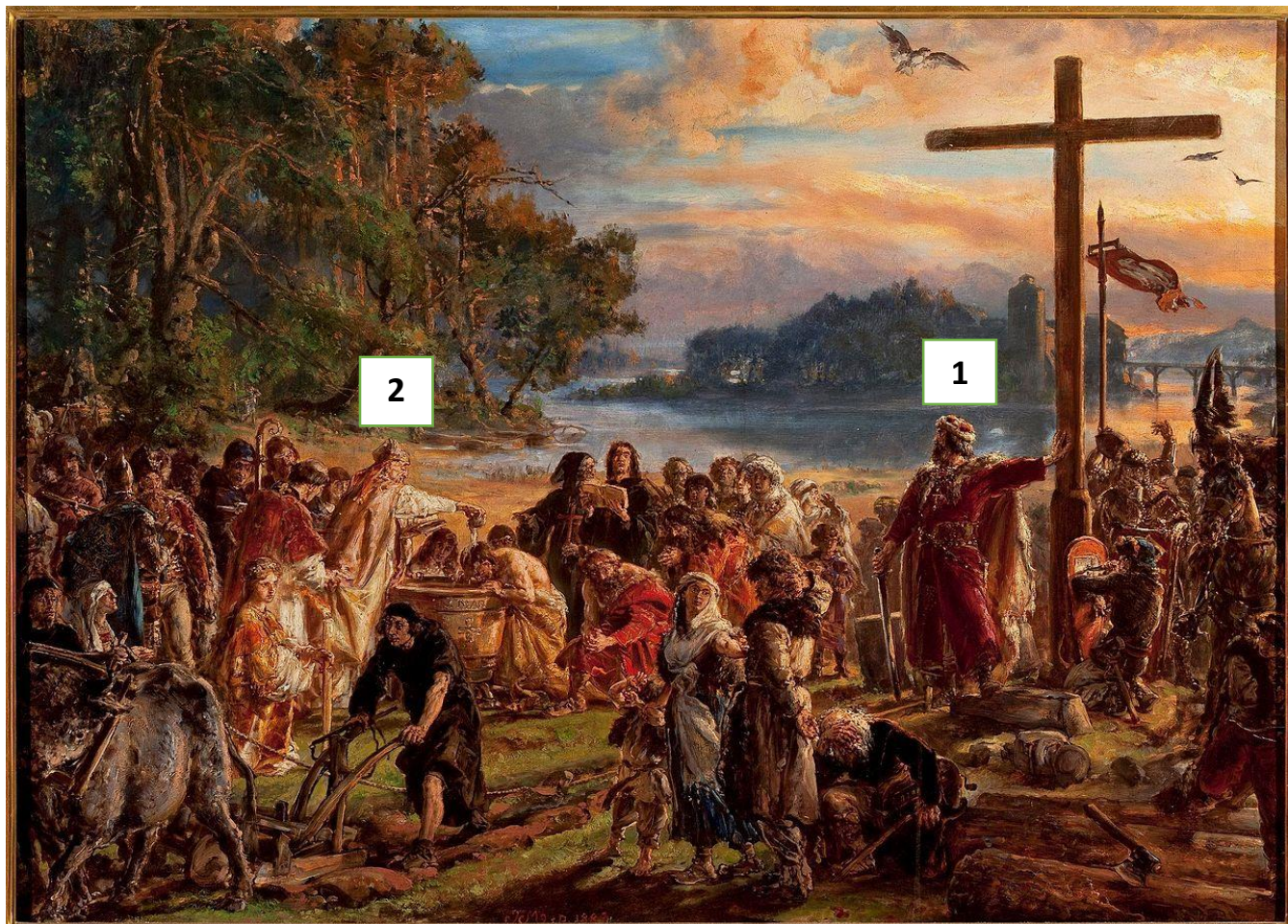
B. Wpisz stany społeczne, o których mowa w podkreślonym fragmencie tekstu.

--	--	--

Liczba punktów
..... /2

Zadanie 5. (3 punkty)

Po obejrzeniu poniższego obrazu wykonaj polecenia.

Na podstawie: domena publiczna

A. Podaj nazwę miejsca, w którym odbyło się wydarzenie zilustrowane na obrazie.

.....

B. Wymień imiona postaci, które oznaczono numerami:

1..... 2.....

C. Wyjaśnij, czy wskazane osoby zostały umieszczone na obrazie zgodnie z prawdą historyczną.

Odpowiedź uzasadnij.

.....
.....
.....

Liczba punktów
..... /3

Zadanie 6. (1 punkt)

Zapoznaj się z poniższą mapą konturową i nadaj jej tytuł.

(W odpowiedzi wskaż chronologię oraz władcę, którego czasów dotyczy, np. Polska za panowania Władysława Jagiełły w XV wieku).

Na podstawie: Demart SA, Warszawa 2012

Liczba punktów
..... /1

Zadanie 7. (2 punkty)

Zapoznaj się z treścią przywilejów szlacheckich i wpisz ich nazwy we wskazane rubryki.

Treść przywileju	Nazwa
<i>Król nie może zwoływać pospolitego ruszenia bez zgody szlachty, nie może też nakładać nowych podatków i stanowić praw bez zgody sejmików ziemskich.</i>	
<i>Władca nie może od tej pory bez zgody izby poselskiej i senatu wprowadzać żadnych nowych praw i nakładać podatków.</i>	

Liczba punktów
..... /2

Zadanie 8. (1 punkt)

Pod każdym z zaprezentowanych obiektów wpisz styl architektoniczny, w którym został wybudowany. Odpowiedź wybierz spośród podanych poniżej.

romanizm	gotyk	renesans	barok	klasycyzm
----------	-------	----------	-------	-----------

		
1.	2.	3.

Na podstawie: teatrnn.pl/leksykon/artykuly/rynek-12-w-lublinie/, domena publiczna.

Liczba punktów
..... /1

Zadania 9. (3 punkty)

Zapoznaj się z opisami, a następnie wpisz nazwy pojęć, jakich dotyczą.

Opis	Pojęcie
<i>Był to przyrząd wykorzystywany w czasie odkryć geograficznych do ustalania pozycji statku na podstawie położenia gwiazd. Skuteczny był tylko w nocy przy bezchmurnym niebie. Kształtem przypominał okrąg.</i>	
<i>Jeden z dwóch rodzajów statków, które stanowiły przełom w rozwoju żeglugi XV i XVI wieku. Wynaleźli je Portugalczycy, a dzięki ruchomemu ożaglowaniu mogły pływać częściowo niezależnie od kierunku wiatru. Były nieco mniejsze od okrętów hiszpańskich.</i>	
<i>Tak nazywamy hiszpańskich najeźdźców, którzy w XVI wieku rozpoczęli zbrojny podbój tzw. Nowego Świata. W większości podporządkowywali sobie nowe terytoria bez poszanowania praw miejscowej ludności.</i>	

Liczba punktów
..... /3

Zadanie 10. (1 punkt)

Spśród przedstawionych niżej wizerunków monarchów Polski, dwoje pochodziło z dynastii Jagiellonów. Postaw znak X w wyznaczonych miejscach pod ich portretami.

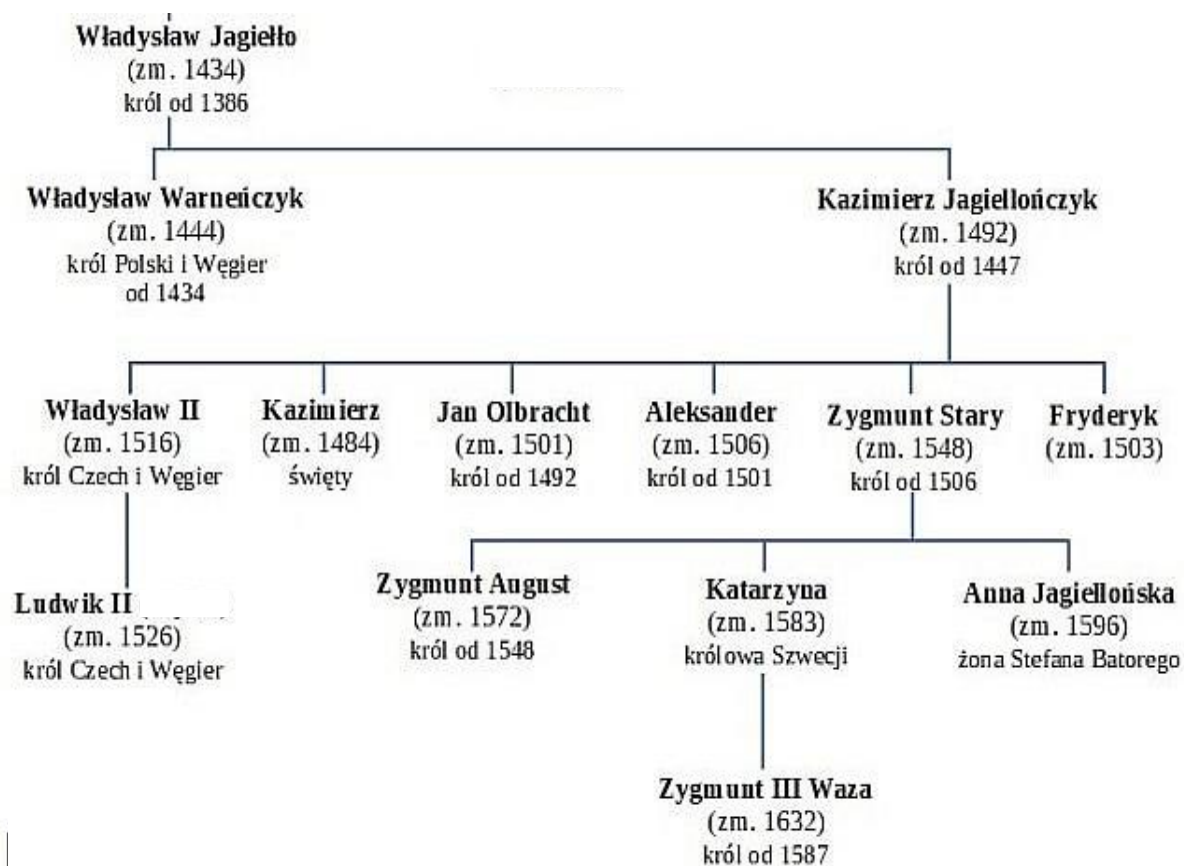

Na podstawie: domena publiczna

Liczba punktów
..... /1

Zadania 11. (3 punkty)

Zapoznaj się z tablicą genealogiczną Jagiellonów i dokończ w poniższej tabeli zdania.

Najkrócej na tronie polskim zasiadał:	
W czasie złożenia pierwszego hołdu pruskiego w różnych państwach władzę sprawowali:	A. B.
Zygmunt III Waza był dla Zygmunta Augusta:	

Liczba punktów
..... /3

Zadania 12. (1 punkt)

Podkreśl pojęcie, które nie pasuje do pozostałych (np. związane jest z innym okresem lub wydarzeniem).

95 tez	Kalwinizm	Noc św. Bartłomieja
Akt supremacji - anglikanizm	Sejm niemy	Pokój w Augsburgu

Liczba punktów
..... /1

Zadanie 13. (2 punkty)

Zapoznaj się z poniższymi opisami, które odnoszą się do osiągnięć intelektualnych epoki nowożytnej, a następnie odpowiedz na polecenia.

Opis 1. Fragment dzieła:

Kiedy w jednej i tej samej osobie lub w jednym i tym samym ciele władza prawodawcza zespolona jest z wykonawczą, nie ma wolności, ponieważ można się lękać, aby ten sam monarcha albo ten sam senat nie stanowił tyrańskich praw, które będzie tyrańsko wykonywał. Nie ma również wolności, jeśli władza sądowa nie jest oddzielona od władzy prawodawczej i wykonawczej. Gdyby była połączona z władzą prawodawczą, władza nad życiem i wolnością obywateli byłaby dowolną, sędzia bowiem byłby prawodawcą. Gdyby była połączona z władzą wykonawczą, sędzia mógłby mieć siłę ciemiężyciela.

Na podstawie: M. Ferenc, Epoka nowożytna, Teksty źródłowe, Kraków 2001, s. 229

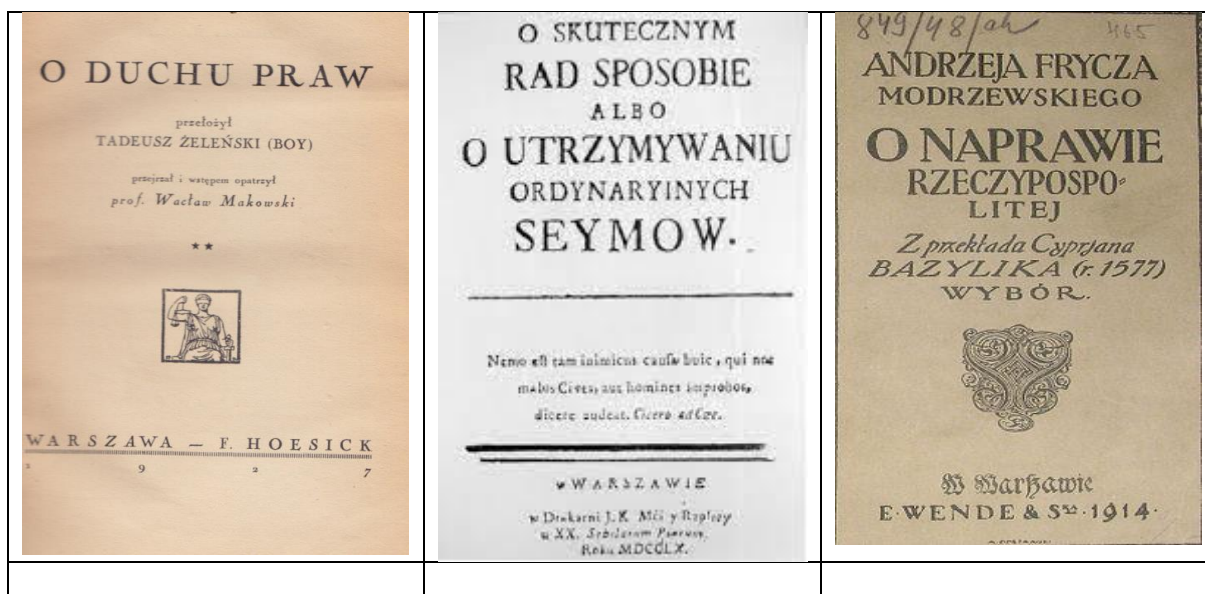
Opis 2. Streszczenie poglądów:

Napisał traktat, który zainspirował reformy polityczne, szczególnie w okresie rewolucji we Francji. Autor występuje w nim przeciwko ideom epoki feudalizmu, głoszącym prawa monarchów do rządu uzasadniane wolą Boga. Odrzuca także pogląd, że państwo powstaje przez umowę przekazania władzy wszystkich praw przez szukające ochrony społeczeństwo. Krytykuje koncepcję, iż prawem jest to, co dyktują silniejsi, neguje prawne przesłanki niewolnictwa. Głosi wolność i równość, możliwość stanowienia sprawiedliwych praw tylko przez niezbywalną wolę powszechną suwerennego ludu, ogółu jednostek, które zgadzają się na dorozumiane porozumienie o zrzeszeniu się w społeczeństwo.

A. Wpisz autorów zaprezentowanych wyżej poglądów.

1..... 2.....

B. Wstaw znak X pod okładką dzieła, do którego odnosi się pierwszy opis.

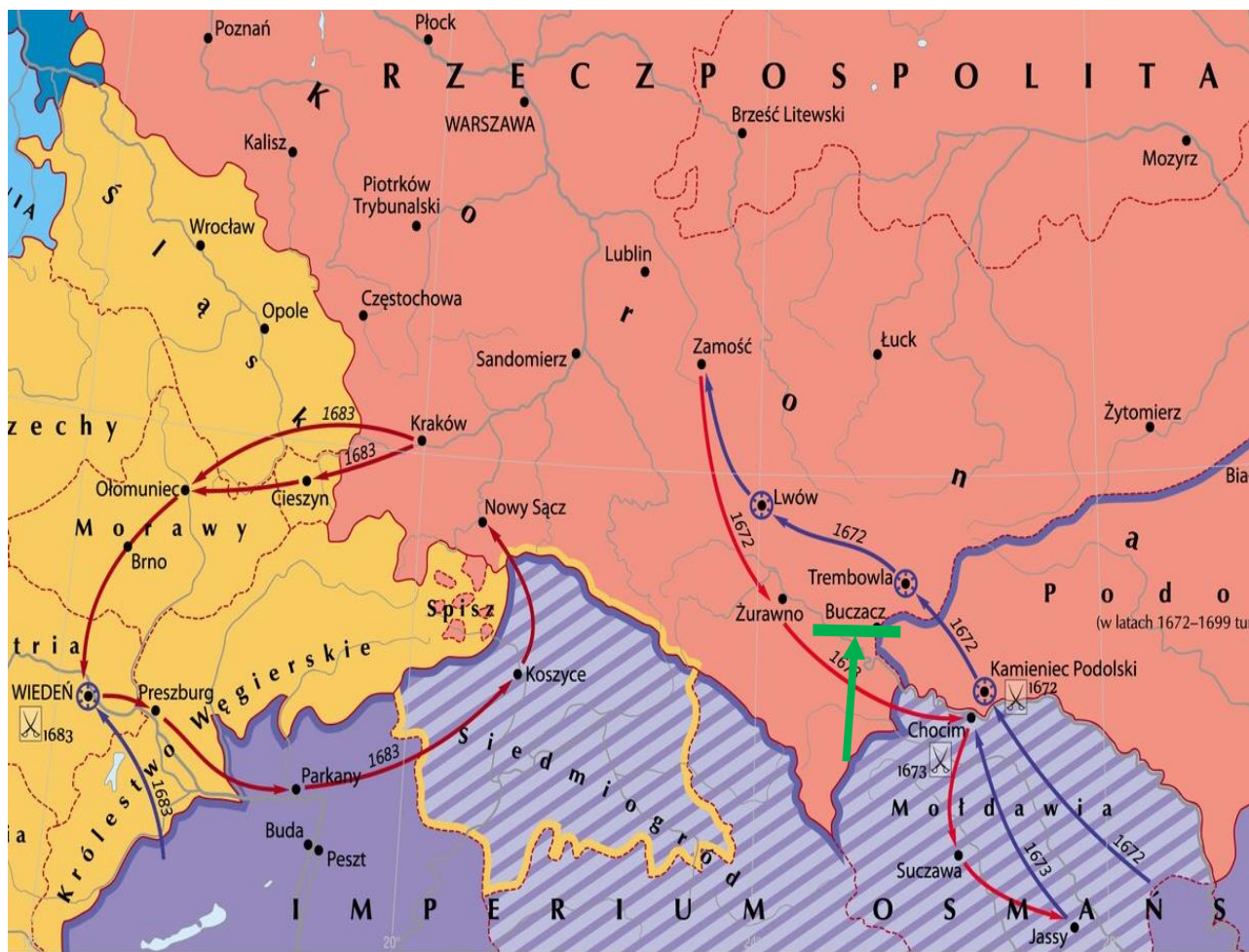

Na podstawie: domena publiczna

Liczba punktów
..... /2

Zadanie 14. (3 punkty)

Zaprezentowany niżej fragment mapy Rzeczypospolitej Obojga Narodów ukazuje przebieg wojen z jednym z państw ościennych. Po zapoznaniu się z ilustracją wykonaj polecenia.

Na podstawie: <https://zpe.gov.pl/a/rzeczpospolita-wojuje/D10uujbva>

A. Wpisz miejsce słynnej bitwy, w której Jan Sobieski walczył jako hetman.

.....

B. Podkreśl na mapie twierdzę, którą Polacy określali „przedmurzem chrześcijaństwa”. Poległ w niej również słynny polski rycerz zwany „Hektorem”.

C. Wyjaśnij, co wydarzyło się w miejscowości, która została podkreślona i oznaczona strzałką?

.....
.....
.....

Liczba punktów
..... /3

Zadanie 15. (2 punkty)

W bieżącym roku obchodzimy jubileusz powstania Komisji Edukacji Narodowej. Wykreśl w cytowanym tekście informacje niewłaściwe, tak aby całość przyjęła poprawny kształt.

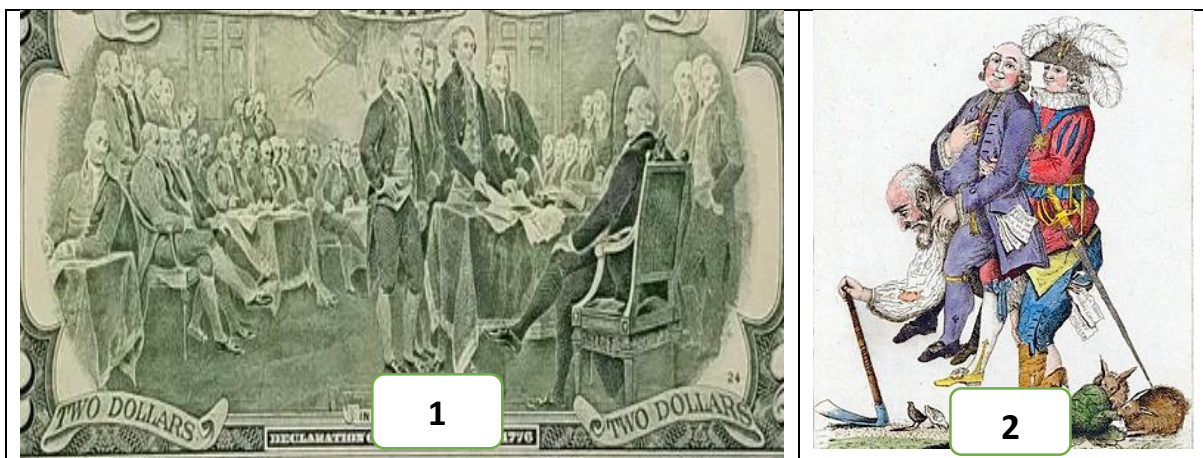
Po pierwszym rozbiorze Polski podjęto gruntowną próbę reformy szkolnictwa. Okazją do tego była kasata zakonu jezuitów/benedyktynów/templariuszy, którego majątek został przekazany na potrzeby Komisji. Wprowadzono kilka szczebli szkolnictwa, poczynając od szkół parafialnych, kończąc na uniwersytetach. Od tej pory zaczęto kłaść nacisk na wiedzę praktyczną, którą można wykorzystać w życiu. Stąd też lekcje odbywały się już nie po łacinie a w języku narodowym. Dlatego zaistniała konieczność napisania podręcznika do gramatyki języka polskiego. Zadanie to wykonał Onufry Kopczyński/Hugo Kołłątaj/Grzegorz Piramowicz, wydając na zlecenie Komisji Edukacji Narodowej „Grammatykę dla szkół narodowych”.

Liczba punktów

..... /2

Zadanie 16. (2 punkty)

Po obejrzeniu ilustracji wykonaj polecenie.

Na podstawie: domena publiczna

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz kółkiem poprawną odpowiedź. (P-prawda, F-falsz)

Wydarzenie, które przedstawiono na ilustracji nr 1, miało miejsce później niż karykatura ukazująca satyrę na ustrój społeczny schyłku XVIII wieku.	P	F
Obie ilustracje odnoszą się do przyczyn ważnych wystąpień społecznych lub politycznych II połowy XVIII wieku.	P	F

Liczba punktów

..... /2

Zadanie 17. (2 punkty)

Przeanalizuj poniższe źródła i odpowiedz na polecenia.

Źródło 1. Charakterystyka wydarzenia.

Do tych uwag, które odnoszą się specjalnie do naszego cesarstwa, należy dodać jeszcze inną: iż jest interesem głównym, pierwszym i najważniejszym dla wszystkich ościennych mocarstw, aby elekcja w Polsce nie została zastąpiona dziedziczością tronu, albowiem byłby to pierwszy krok prowadzący do jak najrychlejszego zaprowadzenia innych reform [...] Trudno obrachować, jaki będzie wypadek dzisiejszych naszych zabiegów, lecz jeżeli z pomocą Wszechmocnego na naszą stronę rezultat wypadnie, to dwojakiego rodzaju korzyści mogą dla nas wypaść: albo obalając teraźniejszą formę rządu i przywracając dawną polską wolność, zapewnimy tym samym na dalsze czasy państwu naszemu spokój zupełny; albo gdyby król pruski okazał nieprzetłamaną chciwość, zmuszeni będziemy dla uniknięcia dalszych zajęć i niepokojów, zezwolić na nowy podział Polski między trzema połączonymi mocarstwami [...].

Na podstawie: *Wiek XVI–XVIII w źródłach, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1999, s. 443*

Źródło 2. Tabela Eksport zboża przez Gdańsk w latach 1751-1795.

Lata	Wywóz
1751–1760	30,4
1761–1770	40,6
1771–1780	17,2
1781–1790	18,6
1791–1795	19,5

Na podstawie: *A. Jezierski, C. Leszczyńska, Historia gospodarcza Polski, Warszawa 2002, s. 89*

A. Korzystając z tekstu (źródło 1) uzasadnij, że autorem „uwag” nie był władca pruski.

B. Wyjaśnij, czy gwałtowny spadek eksportu zboża (źródło 2) w okresie oznaczonym strzałką był bezpośrednim skutkiem zacytowanego tekstu źródłowego. Odpowiedź uzasadnij.

Liczba punktów
..... /2

Zadanie 18. (2 punkty)

Przeanalizuj wydarzenia z dziejów przełomu XVIII i XIX wieku i wykonaj polecenia.

Na podstawie: domena publiczna, cmn w Warszawie

A. Wpisz w poniższe pola właściwą kolejność przedstawionych wydarzeń, rozpoczynając od najwcześniejszego (wpisz tylko cyfry).

--	--	--	--

B. Poniższy fragment dokumentu odnosi się bezpośrednio do jednej z ilustracji. Podaj jego nazwę i cyfrę, pod którą widnieje obraz z nim związany.

Art. 1. Religia katolicka, apostolska, rzymska jest religią stanu.

Art. 2. Wszelka cześć religijna jest wolna i publiczna.

(...) podzielone będzie na sześć diecezji; będzie w nim jedno arcybiskupstwo i pięć biskupstw.

Art. 4. Znosi się niewola. Wszyscy obywatele są równi przed obliczem prawa; stan osób zostaje pod opieką trybunałów.

Nazwa dokumentu	
Numer ilustracji	

Liczba punktów
..... /2

Zadanie 19. (2 punkty)

Zapoznaj się z biogramami wybitnych Polaków okresu pokongresowego, a następnie wpisz ich imię i nazwisko.

Wizerunek	Charakterystyka	Imię i nazwisko
	Był współzałożycielem sprzysiężenia podchorążych w Warszawie. Wieczorem 29 listopada 1830 r. przerwał swoje zajęcia - wygłaszając mowę: „Polacy! Wybiła godzina zemsty. Dziś umrzeć lub zwyciężyć potrzeba! Idźmy, a piersi wasze niech będą Termopilami dla wrogów.”	
	Jako major wojsk Królestwa Polskiego utworzył Narodowe Towarzystwo Patriotyczne. Za swoją działalność został aresztowany w 1822 roku i skazany na karę śmierci podczas pobytu w twierdzy zamojskiej. Ostatecznie zamieniono ją na więzienie, w którym spędził w sumie 46 lat.	

Liczba punktów

..... /2

Zadanie 20. (2 punkty)

Wśród trzech przedstawionych niżej historycznych wizerunków polskiego godła jeden odnosi się do czasów zaborów. Zaznacz pod nim znak X i uzasadnij swój wybór jednym argumentem.

		
1.	2.	3.

Na podstawie: domena publiczna

Uzasadnienie	
--------------	--

Liczba punktów

..... /2

MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA

KONKURS HISTORYCZNY

DLA UCZNIÓW SZKOŁY PODSTAWOWEJ

ROK SZKOLNY 2023/2024

ETAP DRUGI

Konkurs historyczny, szkoła podstawowa

Numer zadania	Model odpowiedzi	punktacja	Zasady przyznawania punktów												
1	<table border="1"> <tr><td></td></tr> <tr><td>X</td></tr> <tr><td>X</td></tr> <tr><td></td></tr> </table>		X	X		(0-2)	1 pkt – za zaznaczenie każdej poprawnej odpowiedzi.								
X															
X															
2	Podkreślamy pojęcia: trybun ludowy, senator. Uwaga: podkreślone słowo <u>wyłącznie</u> wskazuje, że nie uznajemy odpowiedzi, gdy dane pojęcie występuje również w innych kulturach starożytnych.	(0-2)	1 pkt – za zaznaczenie każdej poprawnej odpowiedzi.												
3	<table border="1"> <tr> <td>Utworzenie cesarstwa bizantyjskiego przez Teodozjusza Wielkiego</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Chrzest państwa Franków</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Powstanie kodeksu prawa cesarza Justyniana</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Powstanie Rzeszy Niemieckiej</td> <td>6</td> </tr> <tr> <td>Przewrót Odoakra i upadek cesarstwa zachodniorzymskiego</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Koronacja Karola Wielkiego na cesarza</td> <td></td> </tr> </table>	Utworzenie cesarstwa bizantyjskiego przez Teodozjusza Wielkiego	1	Chrzest państwa Franków		Powstanie kodeksu prawa cesarza Justyniana		Powstanie Rzeszy Niemieckiej	6	Przewrót Odoakra i upadek cesarstwa zachodniorzymskiego		Koronacja Karola Wielkiego na cesarza		(0-2)	1 pkt – za każde poprawne zaznaczenie.
Utworzenie cesarstwa bizantyjskiego przez Teodozjusza Wielkiego	1														
Chrzest państwa Franków															
Powstanie kodeksu prawa cesarza Justyniana															
Powstanie Rzeszy Niemieckiej	6														
Przewrót Odoakra i upadek cesarstwa zachodniorzymskiego															
Koronacja Karola Wielkiego na cesarza															
4	A. Średniowiecze B. Duchowieństwo , rycerstwo, chłopci	(0-2)	1 pkt – za uzupełnienie każdego podpunktu.												
5	A. Brzeg Jeziora Lednickiego/ Ostrów Lednicki/Lednica B. 1. Mieszko (I) 2. (Święty) Wojciech C. Nie. Św. Wojciech przybył do Polski dopiero w czasach Bolesława Chrobrego (997) a więc ponad 30 lat po tym wydarzeniu. Uwaga: uznajemy każdą odpowiedź oddającą sens powyższej argumentacji.	(0-3)	1 pkt – za uzupełnienie każdego podpunktu.												
6	Polska za panowania Władysława Łokietka (schyłek panowania) w XIV wieku.	(0-1)	1 pkt – za właściwe zatytułowanie												
7	Cerekwicko-nieszawski (wystarczy jedna miejscowość) (Konstytucja nihil novi (nic nowego), konstytucja w Radomiu	(0-2)	1 pkt – za każdy poprawny wpis												
8	Właściwa kolejność: 1. Renesans, 2. barok, 3. romanizm	(0-1)	1 pkt – za wypełnienie całości zadania												
9	Astrolabium Karawela Konkwistadorzy/konkwistador	(0-3)	1 pkt – za uzupełnienie każdego z podpunktów												

10	Numery 2 i 5	(0-1)	1 pkt – za poprawne zaznaczenie.
11	Aleksander Ludwik II i Zygmunt Stary Siostrzeńcem	(0-3)	1 pkt – za uzupełnienie każdej z rubryk tabeli.
12	Sejm niemy	(0-1)	1 pkt – za poprawne podkreślenie
13	A. (Karol) Monteskiusz, (Jan Jakub) Rousseau B. Ilustracja nr 1	(0-2)	1 pkt – za poprawne wypełnienie każdego wiersza
14	A. Chocim B. Kamieniec Podolski C. zawarto traktat pokojowy polsko-turecki, (Zwany „haniebnym”, gdyż oddano w ręce tureckie południowo-wschodnie kresy i narzucono haracz). Uwaga: (Wystarczy jedno ze sformułowań: utrata ziem pd.-wsch. lub haracz)	(0-3)	1 pkt – za poprawne wykonanie każdego z podpunktów
15	jezuitów/ benedyktynów / templariuszy Onufry Kopczyński/ Hugo Kollataj / Grzegorz Piramowicz	(0-2)	1 pkt – za poprawne wykreślenie każdej pary
16	F P	(0-2)	1 pkt – za każde poprawne zaznaczenie
17	A. Opis odnosi się wyraźnie do cesarza a Prusy były wówczas królestwem. Możliwa również każda inna merytorycznie poprawna wypowiedź. Nie uznajemy odpowiedzi, która ogranicza się jedynie do zacytowania fragmentu, bez interpretacji. B. Nie. Spadek nastąpił po pierwszym rozbiore a w tekście mowa o drugim (świadczy o tym choćby zmiana ustroju w Polsce na monarchię dziedziczną).	(0-2)	1 pkt – za każde poprawne wyjaśnienie każdej z części
18	A. Kolejność: 4, 2, 3, 1 B. Konstytucja Księstwa Warszawskiego, nr 3	(0-2)	1 pkt – za poprawne wypełnienie każdego podpunktu
19	(Piotr) Wysocki (Walerian) Łukasiński Imiona traktujemy fakultatywnie	(0-2)	1 pkt – za każdy poprawny wpis
20	Zaznaczamy godło nr 3 Uzasadnienie: herb Polski jest wpisany w inne godło, które nad nim przewodzi – możliwa każda interpretacja oddająca sens znaczenia.	(0-2)	1 pkt – za poprawne znaczenie. 1 pkt – za uzasadnienie
	SUMA punktów	40	

Uwagi ogólne.

**W instrukcji arkusza i sformułowaniach poleceń wyraźnie wskazano na liczbę odpowiedzi.
Przy wyborze więcej niż wymagana ilości rozwiązań nie przyznajemy punktów za zadanie.**